



## 2<sup>e</sup> Bestuursrapportage 2017

# 2e Bestuursrapportage

# 1.1 Inhoudsopgave

1.1 Inhoudsopgave .....	3
1.2 Inleiding.....	4
Visie en programmaplan .....	5
2.1 Uitgangspunten politieke termijn agenda en collegeprogramma .....	6
2.2 Ontwikkelingen na vaststelling programmabegroting 2017 .....	6
2.3 Besluitvorming .....	7
Programma's .....	8
3.1 Algemeen bestuur .....	9
3.2 Openbare orde en veiligheid.....	14
3.3 Infrastructuur .....	15
3.4 Economische zaken .....	18
3.5 Onderwijs .....	19
3.6 Welzijn.....	20
3.7 Sport.....	22
3.8 Werk en bijstand .....	25
3.9 Milieu.....	27
3.10 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.....	28
3.11 Algemene dekkingsmiddelen .....	32
Paragrafen .....	36
4.1 Weerstandsvermogen .....	37
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen .....	37
4.3 Bedrijfsvoering .....	37
4.4 Verbonden partijen .....	39
4.5 Grondbeleid.....	39
4.6 Treasury.....	39
4.7 Lokale heffingen .....	39
Bijlagen .....	40
5.1 Recapitulatie mutaties 2e bestuursrapportage 2017 .....	41
5.2 Stand eenmalig onvoorzien 2017.....	42

## 1.2 Inleiding

Wij bieden u hierbij de 2e bestuursrapportage 2017 aan. De 2e bestuursrapportage 2017 is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Door middel van de bestuursrapportage leggen wij als college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de raad.

Het begrotingssaldo voor het uitbrengen van deze bestuursrapportage bedraagt € 233.000 nadelig. Dit saldo is inclusief alle tussentijdse begrotingswijzigingen. Het saldo van deze 2e bestuursrapportage 2017 bedraagt € 198.000 voordelig, zodat het begrotingssaldo na deze bestuursrapportage voorlopig € 35.000 nadelig bedraagt. Voor een totaaloverzicht verwijzen wij u naar tabel 2 op bladzijde 6 en bijlage 5.1 op bladzijde 41.

Wij stellen u voor de begroting te wijzigen, zoals aangegeven in deze bestuursrapportage en kennis te nemen van de beschreven ontwikkelingen. Zie verder § 2.3 Besluitvorming.

Wij verzoeken u vriendelijk om uw (technische) vragen voorafgaand aan de raadsbehandeling bij A.J. van der Ploeg in te dienen. Dit kan tot uiterlijk 16 oktober 2017. Het telefoonnummer is 0511-460571 en het e-mailadres is [ajvanderploeg@t-diel.nl](mailto:ajvanderploeg@t-diel.nl). De vragen zullen worden geregistreerd en uitgezet in de organisatie. De beantwoording van deze vragen zal in eerste instantie alleen gericht zijn aan de vraagsteller. De vraagsteller kan aangeven of hij/zij de beantwoording van de vragen ook aan de overige raadsleden wil doen toekomen. Voor zover er naar aanleiding van de vragen sprake is van politieke relevantie dan zullen wij dit meenemen bij de behandeling in de raad.

Burgum, 3 oktober 2017

Burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel  
de secretaris                      de burgemeester

O. de Jager                      L.J. Gebben

---

# Visie en programmaplan

## 2.1 Uitgangspunten politieke termijn agenda en collegeprogramma

Voor de uitgangspunten van de politieke termijnagenda en het collegeprogramma verwijzen wij u naar de programmabegroting 2017. Ten aanzien van deze uitgangspunten zijn er geen wijzigingen te melden.

## 2.2 Ontwikkelingen na vaststelling programmabegroting 2017

Op 3 november 2016 is de programmabegroting 2017 door de raad vastgesteld. Dit leverde het onderstaande meerjarenbeeld op.

**Tabel 1: Begrotingsresultaat 2017 – 2020 (inclusief amendementen)**

Jaar	Begrotingsresultaat
	<i>(x € 1.000)</i>
2017	3
2018	570
2019	643
2020	627
<i>positief bedrag = voordelig, negatief bedrag = nadelig</i>	

Inmiddels zijn er naast de 2e bestuursrapportage diverse begrotingswijzigingen geweest. De diverse begrotingswijzigingen waren voor het begrotingssaldo meestal budgettair neutraal, maar brachten voor de diverse programma's wel veranderingen met zich mee. Veelal betrof dit een verschuiving van programma 11 naar de overige programma's. In de onderstaande tabel is dit in één oogopslag helder gemaakt. Voor details verwijzen wij naar de diverse bijlagen achter in deze rapportage.

**Tabel 2: Prognose begroting 2017 na 2e bestuursrapportage**

	2017	N/V
Stand primitieve begroting 2017	3.000	V
Resultaat 1e bestuursrapportage 2017	204.000	N
Overige begrotingswijzigingen wijzigingen:		
Culturele hoofdstad	32.000	N
Stand begroting voor 2e bestuursrapportage 2017	233.000	N
Resultaat 2e bestuursrapportage 2017	198.000	V
Stand begroting na vaststelling 2e bestuursrapportage 2017	35.000	N

## 2.3 Besluitvorming

Wij stellen u voor:

1. Akkoord te gaan met de wijzigingen van de begroting 2017 zoals aangegeven binnen de programma's en paragrafen.
2. Akkoord te gaan met het meenemen van de meerjarige financiële consequenties in de begroting 2018 en verder.
3. Kennis te nemen van de beschreven ontwikkelingen.

---

# Programma's



## 3.1 Algemeen bestuur

### ‘Aandacht voor kwaliteit’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Vorm en inhoud van burger- en overheidsparticipatie (Concern)

Er is een aantal bijeenkomsten met de raad georganiseerd rond burger- en overheidsparticipatie, waarbij het accent heeft gelegen op ontwikkelingen rond de nieuwe omgevingswet. Deze bijeenkomsten zijn in samenspraak met een klankbordgroep van de raad georganiseerd.

Naast bijeenkomsten met de raad zijn er ook bijeenkomsten geweest met medewerkers uit de ambtelijke organisatie. Hierbij hebben aspecten rond nieuwe rol van de overheid bij burgerinitiatieven centraal gestaan. Organisatie van deze bijeenkomsten is in samenwerking met de NHL tot stand gekomen. Verder zijn er op basis van bestaande initiatieven onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben informatie opgeleverd rond instrumenten als MKBA (maatschappelijke kosten-baten analyse) en SROI (social return on investment) modellen.

In verband met de integraliteit van het onderwerp is een specifiek team samengesteld. Dit team houdt zich bezig met de impact welke alle maatschappelijke ontwikkelingen hebben op politiek, bestuur, ambtelijke organisatie en de mienskip. Een belangrijk thema voor dit team is meer specifiek de organisatie en verbinding van de verschillende gremia en daarmee de interne communicatie.

##### Nieuwsbrief communicatie (Advies en control)

In 2017 wordt de ANP app voor de gemeente Tytsjerksteradiel getest. Met de ANP app ontvangt de gemeente dagelijks een update van de nieuwsberichten over de gemeente Tytsjerksteradiel uit de kranten en op websites. De ANP app wordt beschikbaar voor burgemeester en wethouders, directie en communicatieadviseurs. De kosten van deze app kunnen niet worden opgevangen binnen de bestaande budgetten. Voor 2017 levert dit een eenmalig nadeel op van € 6.000.

##### Kulturele Haadstêd 2018 (KH2018) (Concern)

Leeuwarden is in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa. Tytsjerksteradiel grijpt, in overleg en samenwerking met de culturele en toeristische sector, de kansen, die zich in het kader hiervan – KH2018 – voordoen. De gemeente wordt goed voor het voetlicht gebracht.

Zes inspiratiebijeenkomsten voor stakeholders zijn georganiseerd op het gemeentehuis. Op 2 oktober 2017 vindt de laatste plaats in noordoost verband. Deadline voor laatste subsidietender is 1 januari 2018. Dan is naar verwachting het volledig beschikbare budget voor subsidies benut. Op de site [www.t-diel.nl/lf2018](http://www.t-diel.nl/lf2018) is te zien welke projecten wanneer worden georganiseerd in de gemeente.

##### Stadsregio Leeuwarden (Concern)

Voor de Stadsregio Leeuwarden wordt voor de lopende periode tot 2019 een lichte samenwerkingsstructuur voorgestaan. Er wordt onderzoek gedaan naar de meest optimale vorm van samenwerken na het beëindigen van de samenwerking binnen het huidige stadsregio verband.

### **Tytsjerksteradiel Millennium Gemeente (Global Goals gemeente campagne) Concern)**

Vanuit Tytsjerksteradiel gaan wij als Global Goals Gemeente concrete actiepunten uitvoeren tot en met 2017. Nieuwe bedrijven hebben in juni/juli fairtrade certificaten uitgereikt gekregen. De werkgroep Fairtrade Tytsjerksteradiel is actief om bedrijven en organisaties te adviseren en ondersteunen bij het gebruiken en promoten van fairtrade producten. Tytsjerksteradiel participeert in de provinciale werkgroep om meer bewustwording te creëren over verantwoorde producten.

### **Updates Dorpsvisies gemeente Tytsjerksteradiel (Beleid)**

#### *Onderzoek Rekenkamercommissie*

In december 2015 heeft de Rekenkamercommissie Tytsjerksteradiel een navolgingsonderzoek gedaan naar de dorpsvisies in de gemeente. De Rekenkamercommissie had hiervoor een vragenlijst opgesteld met het verzoek aan het college de vragen te beantwoorden.

#### *Procedure*

Wij hebben in december 2015 in de richting van de Rekenkamercommissie de vragen beantwoord. In januari 2016 stelde de Rekenkamercommissie (nog) een aantal aanvullende vragen aan het college. De reactie daarop is uiteindelijk verwoord in een memo van februari 2016 en vervolgens in dezelfde maand door ons vastgesteld.

Onze definitieve reactie werd tijdens de vergadering van de raad in september van 2016 inhoudelijk behandeld. De raad besloot dat de updates van de dorpsvisies in het vervolg – periodiek – ter kennisname naar de raad zouden worden gestuurd.

#### *Terugkoppeling via Bestuursrapportage*

In overleg met de Griffie is besloten de terugkoppeling via de Bestuursrapportage plaats te laten vinden. De dorpencoördinator binnen onze organisatie is verantwoordelijk voor proces terugkoppeling dorpsvisies aan de raad. Daarbij moet voor de volledigheid opgemerkt worden dat niet alle dorpsbelangen een visie voor het dorp hebben gemaakt.

#### *Updates dorpsvisies*

In de periode Januari 2016 – April 2017 zijn diverse Dorpsvisies ge-update. De updates zijn tijdens de bestuurlijke overleggen met de Verenigingen van Dorpsbelangen – in de aangeven periode – besproken. De bestuurlijke overleggen met de afzonderlijke besturen van Dorpsbelangen vinden tweejaarlijks plaats.

Bij de volgende dorpsvisies heeft een update plaatsgevonden:

- **2016**
- Oentsjerk (Januari)
- Earnewâld (Februari)
- Ryptsjerk (April)
- Garyp (Mei)
- Noardburgum (Oktober)
  
- **2017**
- Aldtsjerk (Maart )
- Gytsjerk (April )

Wij stellen u voor om de updates van de dorpsvisies, behandeld tijdens de bestuurlijke overleggen met de Verenigingen van Dorpsbelangen en gehouden in de periode januari 2016 – april 2017, voor kennisgeving aan te nemen. De genoemde visies zijn als afzonderlijke bijlage bijgevoegd.

### **Kosten onderzoek evaluatie management Tytsjerksteradiel (Burgemeester)**

Naar aanleiding van het raadsbesluit om een externe managementevaluatie uit te voeren, is er een uitvraag geformuleerd, om hier een onderzoek naar te doen. Dit heeft inmiddels geresulteerd in de gunning van een opdracht.

Aangezien het besluit en de daarmee samenhangende kosten niet de begroting zijn opgenomen, stellen wij voor om de kosten van het onderzoek in deze bestuursrapportage mee te nemen. De kosten van het onderzoek bedragen € 21.000.

### **Kosten onderzoek evaluatie samenwerking dragende organisaties en werkmaatschappij Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (Burgemeester)**

Naar aanleiding van het besluit van de colleges uit Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel om de samenwerking tussen beide dragende organisaties en de werkmaatschappij te evalueren, is er een uitvraag geformuleerd om hiernaar een onderzoek te doen. Dit heeft inmiddels geresulteerd in de gunning van een opdracht.

Aangezien het besluit en de daarmee samenhangende kosten niet de begroting zijn opgenomen, stellen wij voor om de kosten van het onderzoek in deze bestuursrapportage mee te nemen. De kosten van het onderzoek bedragen in totaal € 32.000. Deze kosten worden gedeeld met de gemeente Achtkarspelen, waarmee de kosten voor Tytsjerksteradiel op € 16.000 zullen uitkomen.

### **Rapportage voortgang plan van aanpak Bewust Vakmanschap (Concern)**

In januari jl. heeft de raad ons gevraagd om via de reguliere rapportages de raad op de hoogte te houden van de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak (besluitenlijst raad 26 januari 2017, punt 9.6). Dit gaat om het plan van aanpak dat wij opstelden naar aanleiding van de kwestie megahome. De verdere uitwerking hiervan in de organisatie is in projectvorm ondergebracht bij de ambtelijke werkgroep 'bewust vakmanschap'.

In relatie tot de wenselijke ontwikkelrichting van de organisatie als geheel en de daarin opererende individuele medewerkers ligt het accent op het investeren in competenties en vaardigheden van de medewerkers. Daar waar nodig en nuttig besteden we aandacht aan hulpmiddelen in de vorm van formats, checklisten en protocollen.

Het is vooral van belang dat onze medewerkers weten wat van hen wordt verwacht, inclusief het wanneer en hoe.

De aspecten informeren, trainen, communiceren en aanspreken zijn daarin kernpunten.

De volgende acties voor het jaar 2017 zijn in uitvoering of worden uitgewerkt:

#### **1. Algemeen; Politiek bewust en sensitief**

- introductieprogramma nieuwe en tijdelijke medewerkers (in uitwerking)
- introductiedocument "de 10 dingen die je moet weten als je voor Tytsjerksteradiel werkt" (in eindfase)
- trainingen m.b.t. adviseren in een politiek/bestuurlijke omgeving (georganiseerd via Slagwerk)

#### **2. Vastleggen en archiveren verslagen overleg met portefeuillehouders**

Een format was al ingevoerd, centrale opslag voor algemeen toegankelijke naslag via SharePoint t.b.v. vindbaarheid in organisatie is/wordt nu geregeld.

3. Juridische control en kwaliteit / Contractbeheer en management
  - Er zijn/worden presentaties en trainingen verzorgd over de Awb, Mediation en de AVG (privacy)
  - Er komt een nieuwe applicatie (Negometrix); dit is een workflow systeem dat ons in staat stelt om aanbestedingen en contracten actief te beheren
4. Integrale advisering college: monitoring en signalering op proces en inhoud
5. Risico's c.a.:

Organiseren trainingen risicomangement (gepland in november); herkennen, duiden, signaleren en beheersen van risico's;

Deze training wordt aangeboden aan het management en alle (beleids-) medewerkers die bij hun taakuitvoering te maken (kunnen) krijgen met het signaleren, benoemen van risico's en de daarbij passende beheersmaatregelen.

In de vorm van een vervolg-verdiepingsmodule wordt nog specifiek ingegaan op risicomangement in een politiek/bestuurlijke context.
6. Projectmatig werken: monitoring en signalering op proces en inhoud

#### **Doorontwikkeling dragende organisatie (Concern)**

Het is verstandig om de resultaten van de lopende onderzoeken af te wachten en mee te nemen in de doorontwikkeling van de DO Tytsjerksteradiel. Deze doorontwikkeling is uiteraard wel in voorbereiding en zal worden afgewogen als de resultaten van de onderzoeken bekend zijn. Mogelijk dat de termijn van doorontwikkeling daardoor zal verschuiven.

#### **Werkdruk organisatie (Diverse teams)**

De werkzaamheden rondom de jaarrekening 2016 hebben van diverse teams meer gevraagd, dan normaal gesproken het geval is. Vooral de teams administraties en belastingen, administratie sociaal domein en het team advies en control hebben een forse extra inspanning moeten leveren. Dit heeft ook zijn consequenties voor onder meer het opstellen van deze bestuursrapportage. Er wordt hard gewerkt, maar niet alles kan tegelijk. In deze tweede bestuursrapportage wordt daardoor op sommige onderwerpen minder diep ingegaan dan u normaal van ons gewend bent.

#### **Dienstverlening op afspraak/ aanpassen openingstijden (Team Publieksdiensten)**

Dienstverlening op afspraak is nu ook in Burgum operationeel. De burger wordt geleidelijk aan bekend gemaakt met klantgeleiding, waarin iedereen welkom is, maar afspraken voor gaan. Naast burgerzaken zal dit in het tweede half jaar ook worden aangewend voor aangelegenheden met betrekking tot bouwen en wonen.

In de Burgerpeiling, die wordt gedaan in het kader van de evaluatie van de werkmaatschappij, is een open vraag gesteld naar de bevindingen van de openingstijden van de gemeentehuizen. De resultaten daarvan worden afgewacht.

#### **Doorontwikkelen bereikbaarheid (Team Publieksdiensten)**

Een telefonische bereikbaarheid van 95% is het nadrukkelijke streven. Garantie daarop is er niet, maar met het operationeel worden van een flexpool van medewerkers is de kans daarop weer een stuk groter. De flexpool is vanaf augustus operationeel en is een samenwerking tussen Start Uitzendburo, het team Publieksdiensten Sociaal Domein en het team Publieksdiensten.

**Uitlijnen kanalen KCC (Team Publieksdiensten)**

Het app kanaal zal vanaf oktober breder worden ingezet. Kansen voor effectievere dienstverlening daarin zullen worden verkend en benut. Na de app volgt het chat-kanaal.

**Burger- en ondernemerspeiling (Team publieksdiensten)**

In 2017 wordt er een burger- en ondernemerspeiling uitgevoerd. De totale kosten – inclusief het vervolg op de peiling – komen uit op € 36.000. De helft van de kosten is voor rekening van Tytsjerksteradiel. In de begroting staat op dit moment een bedrag van € 8.000. Daarnaast is er nog € 3.000 beschikbaar in de reserve overlopende posten. Blijft over een tekort van € 7.000. Het voorstel is om dit als eenmalig nadeel mee te nemen voor 2017.

**Foarstel Werkgeverscommissie oerenútwreiding Griffy (Griffy; programma 1)**

Troch oeren-reduksje fan in griffymeiwurker en struktureel hieltyd mear wurk foar de griffy is der ferlet fan in ekstra griffymeiwurker foar 12 oeren yn 'e wike. It giet foarearst om in funksje foar ien jier. Dêrnei sil besjoen wurde of it in strukturele funksje wurde moat.

De nije meiwurker kostet € 25.000 it jier, noch € 5000 yn 2017 en € 20.000 yn 2018.

**Accountantskosten (Griffie; programma 1)***Regulier budget*

Het budget voor de kosten van de accountant bedraagt op begrotingsbasis € 43.000 per jaar. Dit betreft zowel de kosten van de controle van de jaarrekening van de dragende organisatie als de WM8KTD en is inclusief de kosten voor een aantal afzonderlijke verklaringen voor projecten. In de loop van de jaren zijn de werkelijke structurele kosten voor controle van de jaarrekening(en) verhoogd. Naast de index is er sprake van aanvullende werkzaamheden als gevolg van wijzigingen in regelgeving, zoals Sociaal Domein en Bestuursverslag. Wij verwachten dat de reguliere kosten voor 2017 op een bedrag van € 57.000 uitkomen. Voor de begroting 2017 en verder betekent dit een structureel nadeel van € 14.000.

*Meerkosten jaarrekening 2016*

Daarnaast heeft het jaarrekeningproces 2016 extra controlekosten voor de accountant met zich meegebracht. Zowel bij de interimcontrole, de start van de jaarrekeningcontrole, en bij de controle van het Sociaal Domein in het bijzonder, bleek dat de accountant voor zijn oordeel over de jaarrekening(en) extra uren heeft moeten maken. In totaal gaat het voor de jaarrekening 2016 om € 20.000 aan extra kosten. Voor de begroting 2017 betekent dit een eenmalig nadeel.

**Wat betekent dit voor de begroting**

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
<b>Ontwikkeling</b>			
Nieuwsbrief communicatie	U	6.000	N
Kosten onderzoek evaluatie management Tytsjerksteradiel	U	21.000	N
Kosten onderzoek evaluatie samenwerking DO's en WM8KTD	U	16.000	N
Burger- en ondernemerspeiling	U	7.000	N
Foarstel Werkgeverscommissie oerenútwreiding Griffy	U	5.000	N
Accountantskosten	U	34.000	N

## 3.2 Openbare orde en veiligheid

### ‘Veilig en duidelijk, wanneer nodig handhavend met strakke hand’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Beheersen asielstromen (Team Toezicht, handhaving en veiligheid)

Het beheersen van asielstromen vraagt capaciteit van politie, gemeenten en andere betrokken partijen. Er is structureel overleg rond dit onderwerp.

##### Crisisorganisatie (Team Toezicht, handhaving en veiligheid)

De crisisorganisatie is ingericht. Er is een jaarlijks vakbekwaamheidsprogramma voor medewerkers in de crisisorganisatie.

Gezamenlijk met de informatiemanagers wordt gekeken naar continuïteit bij bijvoorbeeld uitval van elektriciteit, of ict voorzieningen.

##### Implementatie beleid verwarde personen (Team Toezicht, handhaving en veiligheid)

Verwarde personen hebben behalve zorg vaak ook andere hulp nodig. Waar mogelijk wordt de samenwerking met hulpverlening gezocht met het doel om betrokkenen te ondersteunen en versterken en zo te voorkomen dat de situatie (verder) escaleert of zich herhaalt. Aanpak via gebiedsteams, sociaal teams of met behulp van Veiligheidshuis. Samen met het sociaal domein is gewerkt aan de totstandkoming van een escalatiemodel.

##### Bijdrage FUMO 2017 (Concern)

De FUMO heeft laten weten, dat er voor 2017 een financieel tekort dreigt van € 277.000, dat waarschijnlijk via een verdeelsleutel voor rekening komt van de partners (gemeenten, wetterskip en provinsje Fryslân). Het tekort ontstaat voornamelijk door hogere loonkosten; er is een personeelstekort dat wordt opgevangen door externe inhuur. Aangezien het huidige weerstandsvermogen nihil is kunnen optredende risico's niet door de FUMO gedragen worden. Een financieel tekort heeft dan ook gevolgen voor de gemeentelijke bijdrage. De uiteindelijke omvang van dat financiële effect zal blijken bij de afrekening over 2017. Bij een financieel tekort van € 277.000 gaat het voor Tytsjerksteradiel indicatief om een bedrag van € 5.000. Wij stellen voor om dit in het kader van de jaarrekening 2017 mee te nemen.

#### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
Ontwikkeling			
Geen ontwikkelingen			

## 3.3 Infrastructuur

### ‘Sober en doelmatig’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### **Herinrichting wegen / kansen in kernen (Beleid)**

Kansen in Kernen Burgum is in het voorjaar van 2017 in uitvoering genomen. De klankbordgroep wordt betrokken bij de uitvoering. Tegelijk met KIK wordt een nieuwe HWA riolering aangelegd vanaf de rotonde bij het gemeentehuis tot aan de Poiesz. Dat werk is op dit moment in uitvoering. De eerste fase zal rond de jaarwisseling gereed zijn. Dit is het tracégedeelte vanaf de rotonde bij het gemeentehuis tot aan de kruising Hornstrasingel/Lohmanlaan. De tweede fase tot aan de kruising Tussendijken/Elingsloane wordt in de eerste helft van 2018 uitgevoerd.

De aanleg van de dubbele HWA riolering in de Navislaan is na goed overleg met de aanwonenden en de aannemer uitgesteld tot het najaar van 2017, met het oog op de bescherming van de eiken. In het voorjaar van 2017 is ook het Definitief Ontwerp KIK Hurdegaryp vastgesteld en aanbesteed. Net als in Burgum wordt de klankbordgroep betrokken bij de uitvoering. De uitvoering is direct na de zomervakantie gestart met de eerste fase, bestaande uit het tracégedeelte tussen de oostelijke dorpskomgrens en de kruising met de Easteromwei.

Beide aanbestedingen zijn ruim binnen de ramingen gebleven.

Voor het stationsgebied is inmiddels ook gestart met de planvorming, waar ook een breed samengestelde klankbordgroep is betrokken. Dit project "Stationskwartier Hurdegaryp" wordt getrokken door de provincie. Voor de herinrichting van de openbare ruimte in het projectgebied is KIK budget afgezonderd. Zo mogelijk kan beschikbare – niet bestede – budgetruimte binnen het Programma KIK Tytsjerksteradiel worden ingezet voor o.a. dit project.

##### **Stationsgebied Hurdegaryp (Beleid)**

Het stationsgebied van Hurdegaryp is in het project De Centrale As benoemd als een “romtelik fiersicht”. Het Stationsgebied Hurdegaryp wordt heringericht in het kader van het in 2017 opgestarte Project "Stationskwartier Hurdegaryp". Trekker is de provincie Fryslân. Vanuit het Programma Kansen in Kernen is een deelbudget beschikbaar gesteld. Bij het opstellen van het ontwerp voor het gebied is een breed samengestelde klankbordgroep samengesteld.

Er is inmiddels al een aantal bijeenkomsten met de klankbordgroep geweest. De gemeentelijke inbreng heeft vooral betrekking op de herinrichting van de publieke ruimte. Zo nodig kan binnen het Programma KIK Tytsjerksteradiel aanvullend budget beschikbaar komen voor het stationsgebied, vanwege te verwachten voordeel in de uitvoering van KIK. De uitvoering van het Project Stationskwartier is gepland in 2019. De investeringen door ProRail (ESGL) zijn leidend in de planning.

##### **Centrale As (Beleid)**

Het project is in de afrondende fase. De wegenstructuur van de Centrale As is gereed. Er wordt nog gewerkt aan versterking/verbetering van het landschap. Ook het project Kansen in Kernen is volop in uitvoering.

Over de zogenaamde rafelranden en KIK plus (omvat de tussen de Centrale As en KIK gelegen weggedeelten in Garyp en Hurdegaryp) komt een memo voor de Stuurgroep DCA. Hierin worden ook bestedingsdoelen opgenomen voor de niet bestede ruimte in KIK, waaronder, extra kwaliteit in KIK, kunst in kernen, meer kwaliteit in Stationskwartier Hurdegaryp en bovengenoemde.

Zie voor verdere toelichting de onderwerpen Herinrichting wegen / kansen in kernen en Stationsgebied Hurdegaryp binnen dit programma en binnen programma 10 de nadere toelichting bij Gebiedsontwikkeling Zuid en Midden. .

### **Overdracht wegen als gevolg van de aanleg van de centrale as (Beheer)**

Enkele jaren geleden zijn indicatieve berekeningen opgesteld wat de aanleg van de centrale as voor de gemeente met zich mee brengt aan onderhoudskosten, omdat er meerdere weggedeelten ca. worden overgenomen van de provincie. In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met deze uitzetting van onderhoudskosten. Het is nog te vroeg voor een definitief overzicht. Wij zijn nog altijd in afwachting van de revisies en inmetingen van de provincie mbt DCA. Daarnaast zijn op de voormalige provinciale wegen nog werkzaamheden in uitvoering (KIK Burgum en KIK Hurdegaryp).

Zodra alle werkzaamheden zijn afgerond en de gegevens in onze beheersystemen zijn verwerkt kan een definitief overzicht verkregen worden van de uitzetting van het areaal en de onderhoudskosten.

### **Aanpassen busroutes Gytsjerk en Aldtsjerk (Beleid)**

Er zijn problemen met de busroute in de Trynwâlden. In Aldtsjerk is de weg te krap en de brug te zwak. In Gytsjerk is in 2016 deabri bij de drukke halte "Sintrum" verwijderd omdat de particulier niet meer wilde dat deze op zijn grond stond. Er is ambtelijk overleg met de provincie over de gewenste route van de bus in de Trynwâlden.

Er is een petitie ingediend om de bus door Gytsjerk te laten blijven rijden. De provincie heeft nog geen besluit genomen.

Voor ons betekent het dat mogelijk vier haltes in Gytsjerk en vier tot zes haltes in Aldtsjerk verwijderd moeten worden.

Het maken van een inschatting van de kosten is nog niet mogelijk en hangt af van het gewenste eindplaatje en de besprekingen met de provincie. Wij komen hier op terug zodra meer bekend is.

### **Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) (Beleid)**

Op basis van het GVVP worden jaarlijks uitvoeringsprogramma's opgesteld gecombineerd met het uitvoeringsprogramma Wegen van de afdeling MBB.

In combinatie met groot onderhoud zijn maatregelen uitgevoerd op Zomerweg, Ottemaweg en Zevenhuisterweg.

De herinrichting van Burgum en Hurdegaryp past binnen de kaders van het beleid, maar wordt gedekt vanuit het project Kansen in Kernen.

### **Ontsluiting Skûlenboarch (Beleid)**

Eén van de ANNO-projecten betreft de ontsluitingsweg Skûlenboarch. Provincie Fryslân en de gemeente Tytsjerksteradiel hebben hiervoor ieder 50% van het projectbudget ingebracht. Na een succesvolle afronding van het project, de ontsluitingsweg voor het industrieterrein Skûlenboarch, was er nog een restbudget over. Nadat de raad een aanvullend krediet beschikbaar heeft gesteld in 2016 is alles in het werk gesteld om er een doorgaande route van te maken (Fase 2). Daarvoor was het noodzakelijk dat er een nieuwe verbinding wordt aangelegd tussen de 'oude' entree van het industrieterrein en de nieuwe aangelegde ontsluitingsweg (Fase 1).

De onderhandelingen over grondposities voor de realisatie van Fase 2 van de ontsluitingsweg Skûlenboarch zijn afgerond. De onderhandelingen hebben veel tijd en overleg gevraagd om tot het gewenste resultaat te komen. De grondposities die benodigd zijn voor de Fase 2 van de



ontsluitingsweg zijn aangekocht. Een deel van de bestaande wegen (op het industrieterrein) is overgedragen aan de ondernemers, een ander deel is in eigendom gebleven van de gemeente. Als gevolg hiervan zal er naar verwachting een overschrijding van het budget zijn. We gaan er vanuit dat we bij de jaarrekening 2017 meer zicht hebben op de totale kosten.

De werkzaamheden aan de ontsluitingsweg zijn in september van start gegaan. Naar verwachting zullen de werkzaamheden eind november zijn afgerond. Daarna kan het gehele project worden afgerond. Het is een geweldige opsteker voor zowel het bedrijfsleven op en rond Skûlenboarch en de bewoners in het gebied, waarbij de afhankelijkheid van de kwetsbare brugverbinding Skûlenboarch niet meer bepalend is.

### Skûlenboarch Westkern (Beleid)

De provincie Fryslân en de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen trekken het gebiedsontwikkelingsproject Skûlenboarch/Westkern.

De verdere ontwikkeling van een nat industrieterrein wacht op behandeling in Provinciale Staten. Er wordt door de provincie een onderzoek uitgevoerd naar de vaarwegen en de economische kansen. Het beoogde industrieterrein wordt daarin meegenomen. In het voorjaar zal hierover meer duidelijkheid ontstaan.

### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
Ontwikkeling			
Geen ontwikkelingen			

## 3.4 Economische zaken

### ‘Werken aan regionale economie en werkgelegenheid’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Afrekening Noordelijke Elfsteden Vaarroute (Beleid)

Op basis van de voorlopige afrekening hebben wij een bedrag ontvangen van € 23.000. Aangezien het project in 2016 al is afgesloten, betreft dit een eenmalig voordeel voor 2017. In het vierde kwartaal volgt de definitieve afrekening. De verwachting is, dat deze niet veel zal afwijken van de voorlopige afrekening.

##### Netwerk Noordoost (Beleid)

Voor Tytsjerksteradiel zijn er vier prioritaire projecten benoemd in ANNO I:

- Ontsluiting Skûlenboarch
- Kansen in Kernen
- Waterfront Earnewâld
- Ontwikkelingen waterfront Burgum

Met uitzondering van de Ontwikkeling Waterfront Burgum (reserveproject) zijn alle projecten in uitvoering.

##### Beleidsplan Recreatie en Toerisme (Beleid)

In 2016 hebben wij ingestemd met het opstellen van regionaal beleid en daaropvolgend gemeentelijk beleid. Het opstellen van het regionaal beleid is vertraagd door ambtelijke drukte (vorming DDFK) en wacht op besluitvorming binnen ANNO. Na duidelijkheid over de ANNO bijdrage kan gestart worden met het opstellen van regionaal beleid.

#### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten Ontwikkeling	U/I	Bedrag	N/V
Afrekening Noordelijke Elfsteden Vaarroute	I	23.000	V

## 3.5 Onderwijs

### ‘Ontwikkelen naar brede scholen’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Aanvalsplan kindvoorzieningen Noardburgum (Beleid)

Het aantal m2 dat door Kinderwoud wordt gebruikt is op verzoek van Kinderwoud verlaagd naar 169,9 m2 totaal. Dit is het gevolg van het sterk teruglopende aantal aanmeldingen in het dorp. De dagopvang (kinderopvang en buitenschoolse opvang in combinatie met peuteropvang) wordt geïntegreerd aangeboden (gezamenlijk gebruik van ruimtes).

De nieuwe afspraken moeten juridisch gezien nog formeel geëffectueerd worden hetgeen zou kunnen via een subsidieregeling. In vervolg hierop hebben wij besloten dat we transparante en eenduidige regels willen vastleggen voor de te betalen huur voor alle kinderopvangorganisaties die peuteropvang aanbieden. Hiertoe zal, gelet op de Wet Markt en Overheid, een subsidieregeling worden opgesteld. Dit is nu gaande. Wij nemen de follow up hiervan mee in de eerste bestuursrapportage 2018.

##### Leerlingenvervoer (Beleid)

Voor wat betreft de kosten van het leerlingenvervoer verwachten we voor dit jaar een forse overschrijding van met name taxi- en openbaar vervoer in vergelijking met de begroting. De verklaring hiervoor is een combinatie van groten aantal leerlingen, meer kilometers en een hogere prijs. Daarnaast is in de loop van 2017 een aantal keren op basis van de hardheidsclausule in het belang van het welzijn van leerlingen afgeweken van de bekostiging volgens de verordening. Voor 2017 verwachten wij een eenmalig nadeel van € 92.000.

#### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
<b>Ontwikkeling</b>			
Leerlingenvervoer	U	92.000	N

## 3.6 Welzijn

### ‘Welzijn in de dorpen’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Extra subsidie vluchtelingenwerk 2017 (Beleid)

Vanwege de verhoogde instroom van vergunninghouders de afgelopen jaren heeft Vluchtelingenwerk dit jaar gevraagd om extra subsidie. Het gaat hierbij om een bedrag van € 20.000. De kosten voor deze extra subsidie kunnen gedekt worden uit de inkomsten, die onze gemeente ontvangt uit de rijksbijdrage voor maatschappelijke begeleiding voor vergunninghouders. Zie hiervoor programma 11; Algemene uitkering.

##### Sociaal Domein (Beleid)

Sinds 2017 vindt het berichtenverkeer direct tussen gemeente (zorgadministratie jeugd) en zorgaanbieders plaats. Dat gebeurt elektronisch via beveiligde lijnen en in gecodeerde taal. Hierdoor is het mogelijk om meer en sneller informatie te verkrijgen.

Desondanks is het nog steeds moeilijk om een goede prognose te geven over het uiteindelijke jaarresultaat. Dit komt vooral door het laat declareren door zorgverleners. Zo komen er bijvoorbeeld nog steeds facturen binnen over de zorgjaren 2015 en 2016.

We verwachten echter bij de jaarrekening 2017 wel het goede inzicht te kunnen bieden zowel over het lopende jaar als de jaren 2015 en 2016.

##### Maatschappelijk vastgoed (Concern)

Maatschappelijk vastgoed is al het vastgoed dat gerelateerd is aan gemeentelijk beleid op het gebied van Sport, Onderwijs, Cultuur en Welzijn.

Krimp, ontgroening, vergrijzing en bezuinigingen vragen van ons om op een andere manier met ons vastgoed om te gaan. Er is onderzoek gedaan naar demografische gegevens en naar harde cijfers over de verschillende voorzieningen die Tytsjerksteradiel in eigendom heeft. Dat heeft samen met maatschappelijke ontwikkelingen aanleiding gegeven om dit onderwerp oriënterend in de raad van oktober 2017 op de agenda te zetten. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan zullen vervolgacties worden bepaald. Met betrekking tot samenwerking van scholen in enkele dorpen is in de PPN een voorstel gedaan met betrekking tot onderwijshuisvesting. Hieraan moet nog een vervolg worden gegeven.

##### VOG's vrijwilligers (Beleid)

In de raadsvergadering van 3 november 2016 heeft de raad bij agendapunt 4a over de VOG's vrijwilligers een drietal verzoeken aan ons gedaan:

- Uit te zoeken wat de juridische haalbaarheid is bij het onderscheid maken tussen vrijwilligers en niet vrijwilligers
- Uit te zoeken hoeveel aanvragen van de huidige VOG vrijwilligers betreffen
- De aanvragen die voldoen aan de eisen van het rijk, verwijzen naar de landelijke regeling voor het gratis aanvragen.

Afgesproken is dat de beantwoording meegenomen zou worden in de tweede bestuursrapportage 2017,

### 1. Juridische haalbaarheid onderscheid vrijwilligers en niet vrijwilligers

In de Verordening op de heffing en de invordering van leges Tytsjerksteradiel 2017 (legesverordening) is bepaald dat voor het aanvragen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) leges moeten worden betaald. In artikel 10 van de legesverordening is opgenomen dat het college nadere regels kan stellen. Dit betekent dat er ten behoeve van ander beleid uitzonderingen mogelijk zijn voor bepaalde doelgroepen. Op basis daarvan zal er aan het college ter besluitvorming een gemeentelijke regeling 'Gratis VOG voor vrijwilligers in de gemeente Tytsjerksteradiel' worden voorgelegd als pilot voor de periode van 1 november 2017 t/m 1 november 2018. Het doel is onder andere de deelname aan het vrijwilligerswerk en de sociale veiligheid binnen het vrijwilligerswerk te vergoten. In de uitvoering van de regeling zal de Vrijwilligerscentrale van KEARN een adviesfunctie vervullen.

### 2. Aantal aanvragen VOG vrijwilligers

Na de memo aan de raad van 27 oktober 2016 'Informatie aan de raad over aantallen en kosten VOG's voor vrijwilligers' heeft de afdeling Burgerzaken nader inzicht gegeven in het aantal VOG's voor vrijwilligers. In 2016 zijn er in totaal 71 VOG aanvragen ingediend door vrijwilligersorganisaties (afgerond 11% t.o.v. het totaal van 652 aanvragen). Dit past binnen het door de raad aangenomen amendement waarin een bedrag van € 7.650,- beschikbaar is gesteld voor de begroting van 2017 om het mogelijk te maken de VOG gratis te verstrekken aan vrijwilligers voor in totaal 185 aanvragen (25% van in totaal 740 aanvragen uit 2015).

### 3. Verwijzing naar de landelijke regeling

In de Regeling Gratis VOG die aan het college ter besluitvorming wordt voorgelegd is als voorwaarde opgenomen dat er niet kosteloos een VOG wordt verstrekt als aanspraak gemaakt kan worden op de Regeling Gratis VOG vanuit het Ministerie van Veiligheid en justitie. Hiervoor gelden specifieke criteria en deze aanvragen moeten ingediend worden door middel van een speciaal digitaal aanvraagstelsel bij de dienst Justis.

#### **Prestatiedoelen KEARN (Beleid)**

De prestatiedoelen van welzijnsorganisatie KEARN zijn aangescherpt. De prestatiedoelen van KEARN worden ieder jaar in overleg met de gemeente herijkt in het jaarlijkse Uitvoeringsplan van KEARN.

### **Wat betekent dit voor de begroting**

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
<b>Ontwikkeling</b>			
Extra subsidie vluchtelingenwerk 2017	U	20.000	N

## 3.7 Sport

### ‘Blijvend bewegen’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Zwembad de Sawn Doarpen Gytsjerk (Beheer)

De opbrengsten zijn aanmerkelijk minder dan begroot als gevolg van lagere werkelijke bezoekerscijfers dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Dat is al enkele jaren zo. Het gaat naar verwachting, om een bedrag van € 25.000. Ook de reguliere uitgaven zijn iets hoger dan de begroting. We gaan in eerste instantie uit van een bedrag van € 7.000.

Daarnaast is er een gecorrigeerde afrekening van het gasverbruik ontvangen over de periode 1 januari 2013 tot 1 december 2015. Daarmee is een bedrag van € 18.000 gemoeid. Dit betekent in totaal een nadeel van € 50.000 voor de exploitatie van zwembad de Sawn Doarpen voor 2017. Het structurele nadeel van € 32.000 is meegenomen in de begroting 2018 e.v.

##### Rapportage renovatie zwembad De Wetterstins (Beheer)

In 2014 is besloten, om zwembad De Wetterstins ingrijpend te renoveren. Het financiële kader dat hierbij hoorde ging uit van het structureel bedrag van € 95.000 aan meerkosten ten opzicht van de meerjarenbegroting. Dit bedrag is het saldo van hogere kapitaallasten en voordelen op de bedrijfsvoering, waaronder inzet vrijwilligers van de betrokken sportverenigingen.

De renovatie is medio 2015 afgerond en na de zomervakantie is het bad feestelijk heropend. Aansluitend heeft u gevraagd om een evaluatie van de renovatie. Om meerdere redenen heeft die evaluatie even op zich laten wachten. Ten eerste omdat de effecten op de bedrijfsvoering zich pas na geruime tijd laten meten. Ten tweede heeft het nog zeker een jaar geduurd (tot najaar 2016) voordat met name de fine-tuning van de technische installaties, zoals het klimaatbeheerssysteem, als voltooid konden worden beschouwd. Pas daarna zijn de effecten meetbaar geworden.

Op basis van de huidige waarneming verwachten wij geen voor- of nadelige effecten en daarmee blijven we binnen de toegestane meerkosten van € 95.000.

De financiële uitgangspunten waren als volgt:

• Investering	€ 1.953.000
• Exploitatie:	
• Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 149.000 N
• Besparing o.b.v. bedrijfsplan	€ 22.000 V
• Energiebesparing	<u>€ 32.000 V</u>
• Totaal	<u>€ 95.000 N</u>

Wat is daarvan terechtgekomen:

Investering en kapitaallasten

De totale kosten van de renovatie hebben € 2.052.000 bedragen. Dat is ten opzichte van het uitgangspunt een verschil van € 100.000 meerkosten. Hiervan heeft € 56.000 betrekking op onverwachte kosten in verband met de vondst en de verwijdering van asbest. In de jaarrekening 2015 is dit gemeld en verwerkt.

Per saldo is € 1.996.000 als investering verwerkt. De kapitaallasten hiervan bedragen € 152.000. Hierbij moet dan nog de kanttekening worden gemaakt dat voor een deel van die kapitaallasten al dekking was. Een aantal voorgenomen investeringen is meegenomen in de renovatie, zoals het scorebord, de geluidsinstallatie en het vervangen van de startblokken.

Verder is gedurende de renovatie een constructiefout aan het dak geconstateerd. Die is hersteld, maar het heeft wel tot gevolg gehad dat ook de dakbedekking in zijn geheel is vervangen. Dat is min of meer in lijn met de vervangingslijst, maar het was in eerste instantie niet de bedoeling om nu al te vervangen.

Verder zijn er investeringen meegenomen die feitelijk niet als renovatie zijn aan te merken, zoals de aanschaf van een luie trap, vervangen van de overige trappen, de inrichting van de kinderhoek, de aanschaf van een hoge druk reiniger, de aanschaf van wedstrijdlijnen enz.

#### Besparing o.b.v. bedrijfsplan

Het bedrijfsplan had als uitgangspunt dat een paar onderdelen van de renovatie, namelijk het vergroten van de ontvangsthal met horecafunctie en de vergrote tribune, zichzelf moeten terugverdienen. Hiervoor werd respectievelijk € 12.000 en € 10.000 geraamd.

De horecafunctie is sterk verbeterd. Het hiervoor geraamde bedrag is opgenomen in de begroting 2018.

Voor de invulling van de nog openstaande € 10.000 werden in het bedrijfsplan als mogelijkheden genoemd: verhogen tarieven, hogere bezoekersaantallen, efficiëntere bedrijfsvoering en inzet vrijwilligers.

In eerste instantie is ingezet op de inzet van vrijwilligers, in het bijzonder van de zwemclub. Dit heeft (nog) niet tot het gewenste resultaat geleid.

Een andere invullingsrichting is het verhogen van de tarieven. In de begroting 2018 is geen verhoging van de tarieven opgenomen. In het kader van de reguliere bedrijfsvoering van de sportaccommodaties wordt op dit moment gewerkt aan de mogelijke herziening van de tarieven. De zwemabonnementen zijn sinds 2014 niet in prijs gewijzigd.

Wij gaan er voorsnog vanuit dat ook dit deel van de besparing op basis van het bedrijfsplan zal worden gerealiseerd. .

#### Energiebesparing

Al bij de ontwerpfase van de renovatie was het uitgangspunt dat er een andere klimaatbeheersysteem geïnstalleerd moest worden. Het zgn. BAOPT-systeem waarbij in andere baden substantiële voordelen werden behaald. Zowel op het binnenklimaat zelf als op de kosten. De energiebesparing met dit systeem werd geschat op € 22.000. Verder werd verwacht dat met het gebruik van LED verlichting, het hergebruik van regenwater en het gebruik van onderhoudsarme materialen ook nog € 10.000 bespaard kon worden. In totaal een bedrag van € 32.000.

Gedurende 2016 bleek dat het gasverbruik veel minder daalde dan de verwachting was. Dat heeft erin geresulteerd dat de producent en de installateur van het klimaatbeheersysteem de installatie minutieus hebben gecontroleerd. Hierbij zijn enkele onvolkomenheden aan het licht gekomen.

Dat betekent dat het energieverbruik nog steeds niet goed kan worden berekend. Op basis van een voorzichtige extrapolatie is voor 2018 een totale besparing van € 22.000 opgenomen. Dit betreft: gas, water en elektrisch.

Samenvattend:

• Investering	€ 1.996.000
• Exploitatie:	
• Kapitaallasten (rente en afschrijving)	€ 152.000 N
• Vervallen reserveringen	€ 14.000 V
• Besparing o.b.v. bedrijfsplan	€ 21.000 V
• Energiebesparing	<u>€ 22.000 V</u>
• Totaal	<u>€ 95.000 N</u>

Naast bovenstaande financiële rapportage met betrekking tot de Wetterstins willen we hier ook melden dat onze klanten en onze medewerkers zeer content zijn met het gerenoveerde bad, dat ook voor de regio een aantrekkelijke accommodatie is om te vertoeven.

**Wat betekent dit voor de begroting**

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
<b>Ontwikkeling</b>			
Exploitatie de Sawn Doarpen	U	50.000	N



## 3.8 Werk en bijstand

### ‘Werk boven inkomen’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### **Monitoring voortgang herstructurering Caparis (Beleid)**

Caparis NV heeft het concept Herstructureringsplan aangeleverd.

De Raad van Commissarissen en de directie van Caparis NV hebben hierover gesprekken gevoerd met de individuele colleges. Op grond van de reacties van de colleges past Caparis het concept herstructureringsplan aan. De algemeen directeur van Caparis NV heeft voorlopig voldoende informatie om aan de slag te gaan met een uitvoeringsplan. Dit plan moet in het vierde kwartaal van 2017 klaar zijn.

Op 7 juli 2017 heeft de GR SW Fryslân besloten dat de gemeenten Achtkarspelen, Leeuwarden, Ooststellingwerf en Weststellingwerf de Sw-medewerkers, die werkzaam zijn in het groenbeheer formeel overnemen per 1 oktober 2017.

##### **Intensivering armoede- en schuldenbeleid (Beleid)**

Ook in 2017 zetten we de succesvolle samenwerking met partners voort. Met de notitie integraal armoedebeleid zal ook worden gekeken naar eventuele mogelijkheden n.a.v. de extra Klijnsmagelden. Deze notitie is inmiddels behandeld en daarmee zijn ook de extra Klijnsmagelden verdeeld.

##### **Visiedocument Armoede- en minimabeleid (Beleid)**

Er is een notitie opgesteld, integraal armoedebeleid Tytsjerksteradiel. Hierin wordt invulling gegeven aan de wens van de raad om te komen tot een meer integraal armoedebeleid. Ook wordt in de notitie de besteding van de extra Klijnsmagelden meegenomen. De notitie is voorgelegd aan de raad en aangenomen.

##### **Uitvoering schuldhelpverlening (Team Sociaal Domein)**

Eind 2016 heeft de gemeenteraad een nieuw beleidsplan schuldhelpverlening vastgesteld. Hieraan wordt nu uitvoering gegeven, onder meer door meer in te zetten op vroegsignalering en preventie. In dat kader wordt in november een convenant met De Friesland ondertekend, en dit najaar vinden er gesprekken plaats met WoonFriesland.

##### **Participatie (Team Sociaal Domein)**

###### *Gebundelde uitkering*

Op basis van de financiële cijfers tot en met juli is een prognose van het BUIG budget gemaakt. Op basis hiervan wordt overschrijding van € 500.000 verwacht. Onze gemeente heeft te maken met een stijgend aantal uitkeringsgerechtigden. Dit is conform de landelijke tendens. De landelijke trend laat zien dat het om relatief veel gehuisveste statushouders gaat en dat er een stijging onder jongeren tot 27 jaar is, doordat ze minder makkelijk in de Wajong komen. Daarnaast pakt het nieuwe bekostigingsmodel (75% objectief en 25% historisch) ongunstig uit voor onze gemeente.

Kanttekeningen bij deze prognose zijn:

- Het BUIG budget is nog niet definitief, we verwachten de toekenning van het definitieve budget in oktober,

- Het is een prognose waar we zo veel mogelijk rekening hebben gehouden met seizoen patronen, de werkelijkheid kan daarvan afwijken.
- Bij een groter tekort dan 5% van de rijksbijdrage bestaat er een mogelijkheid tot compensatie. Ons voorstel is om de huidige ontwikkeling als een winstwaarschuwing voor de jaarrekening 2017 te beschouwen.

*WSW*

Op basis van de 2e kwartaalrapportage van GR Fryslan wordt een meevaller verwacht van ongeveer € 200.000. Enerzijds door een lager aantal SE, anderzijds door lagere loonkosten (€ 700 per SE). Daarnaast wordt er nog een meevaller verwacht in verband met het LIV (Lage Inkomens Voordeel). Dit voordeel voor de gemeente is echter nog niet bekend.

*Samengevat*

Zowel de ontwikkelingen van de gebundelde uitkering als de prognoses van de WSW zijn niet verwerkt in de cijfers in verband met:

- de grote mate van onzekerheid
- dat de hoogte van de compensatie vanuit het rijk in verband met het tekort op de BUIG-middelen afhangt van de definitieve overschrijding
- dat er onduidelijkheid is over de hoogte van de LIV
- dat een eventuele meevaller binnen het sociaal domein ingezet kan worden ter dekking van eventuele tekorten op de BUIG.
- 

### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
Ontwikkeling			
Geen ontwikkelingen			

## 3.9 Milieu

### ‘Voor een schoon milieu’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Sanering vervuilde grond (Beheer)

Op het gronddepot is in 2016 vervuilde grond aangevoerd uit een eigen project. Bij een wegreconstructie (Noarderein, Suwald) is de grond, waarin teerhoudend asfaltgranulaat zat, niet apart gehouden van het deel van de partij waar geen teerhoudend asfalt in zat. De totale partij (incl. asfaltgranuluaat) op het gronddepot is daarna gezeefd waardoor de sterk verontreinigde grond door de grond gemengd is die waarschijnlijk veel schoner was. Hierdoor heeft de hele partij grond (circa 1.800 m<sup>3</sup>) de kwaliteit Industrie gekregen en moest deze afgevoerd worden naar een erkend verwerker. De kosten hiervoor waren € 100.000.

De totale kosten van de afvoer hadden lager uit kunnen vallen als in beginsel de grond met teerhoudend asfaltgranulaat apart was gehouden van de totale vrijkomende grond uit de wegconstructie. Tevens had voor het zeven een zintuigelijke beoordeling plaats moeten vinden van de partijen. In de nieuwe werkwijze wordt deze stap meegenomen, zodat het risico op een soortgelijke situatie minder snel opnieuw zal voorkomen.

##### ANNO energietransitie (Beleid)

De Energietransitie is in Noordoost Fryslân geagendeerd in ANNO II. De regio zet in op een voortrekkersrol, met als partners: de zes NOF-gemeenten, de provinsje, It Wetterskip, NFW en FMF. Om eerste stappen te zetten in de energietransitie in Noordoost Fryslân is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Door de provincie is voor de uitvoering € 200.000 beschikbaar gesteld. Cofinanciering is onder andere geregeld door middel van Krimpgelden en restgelden ANNOI. Uitvoering van de projecten vindt in 2017–2020 plaats.

#### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten Ontwikkeling	U/I	Bedrag	N/V
Sanering vervuilde grond	U	100.000	N

## 3.10 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

### ‘Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving’

#### Actuele (financiële) ontwikkelingen

##### Woonvisie (Beleid)

De gemeentelijke woonvisie uit 2010 biedt juridisch onvoldoende houvast voor het maken van prestatieafspraken met Woningcorporaties. Daarnaast heeft recent uitgebreid woningbehoefte onderzoek uitgewezen dat er zich ingrijpende wijzigingen voordoen voor nu en in de toekomst. Alle aanleiding om een nieuwe woonvisie op te maken die het (wettelijk) fundament biedt voor prestatieafspraken met Woningcorporaties, een adequate aanpak van de bestaande woningvoorraad en gerichte sturing geeft aan nieuwbouwplannen en wonen in de dorpen.

Omdat er veel op het spel staat – prestatieafspraken, krimp, dorpsuitbreidingen, zorg, etc. – is het van groot belang dat het nieuwe woonbeleid gedegen en onafhankelijk tot stand komt.

Daarom is een extern bedrijf gevraagd het proces te begeleiden. Dit externe bedrijf heeft recent het gemeentelijk Woningmarktonderzoek uitgevoerd en is dus inhoudelijk al betrokken. De externe begeleiding kost ongeveer € 30.000 en kan niet gedekt worden binnen bestaande budgetten. Voor 2017 levert dit een eenmalig nadeel op.

##### Centrumplan Gytsjerk (Beleid)

Eind 2016 is de 1e fase van de nieuwe bebouwing gereed gekomen. De ontwikkelaar start naar verwachting eind 2017 met de volgende fase(n), bestaande uit de woningen en de "Kiosk". De gemeente heeft begin 2017 het oude winkelcentrum en de voormalige Rabobank gesloopt. Vervolgens werd begonnen met de herinrichting van de openbare ruimte. Dat werk wordt eind 2017 opgeleverd. De herinrichting is vooraf besproken met direct betrokkenen, dorpsbelangen en de ijsbaanvereniging. De laatste fase (De Schuur) kan in 2018 worden gerealiseerd en dan is het centrumplan Gytsjerk afgerond.

##### Gebiedsontwikkeling Bûtenfjild (Beleid)

Voor het landinrichtingsproject Bûtenfjild zijn enkele recreatieve inrichtingsmaatregelen gepland. Deze maatregelen worden per deelgebied uitgevoerd in uitvoeringsmodules. De gemeente draagt bij in deze kosten.

De tweede uitvoeringsmodule is gereed. Dit landinrichtingsproject (samen met de electric only sloepenroute) is op 2 juni 2017 op feestelijke wijze opgeleverd en daarmee afgerond. Er volgt nog een brief van de Provincie met afspraken over eigendom, beheer en onderhoud per voorziening/maatregel.

Wij stellen voor het resterende bedrag (een aantal maatregelen zijn komen te vervallen) van € 26.000 in te zetten voor maatregelen in de Gebiedsontwikkeling Zuid en Midden.

##### Gebiedsontwikkeling Zuid en Midden (Beleid)

Voor de deelgebieden Zuid en Midden (maar ook Noord, ligt binnen Dantumadiel en Dongeradeel) zijn binnen dit landinrichtingsproject meerdere recreatieve inrichtingsmaatregelen gepland. De gemeente draagt bij in deze kosten. Doel is om het gebied (naast de aanleg van de weg) met een "plus" achter te laten (in de meest brede zin) en doorsnijdingen te herstellen.

Een aantal gebiedsmaatregelen zijn in voorbereiding. Het gaat om diverse wandelpaden en een fietspad. Deze zullen dit najaar in uitvoering komen. Grondverwerving van andere gebiedsmaatregelen verloopt stroef.

#### **Herinrichting Alde Feanen (Beleid)**

De voorbereiding en planvorming van de derde uitvoeringsmodule is inmiddels weer opgestart door de Provincie. De maatregelen worden nog nader uitgewerkt.

#### **Omgevingswet (Concern)**

De invoering van de Omgevingswet zal worden uitgesteld. Tot wanneer is nu nog niet bekend, vermoedelijk met één, of twee jaar. Het lopende proces om te komen tot een nieuwe Omgevingsvisie zal worden doorgezet. We zijn toe aan een nieuwe visie en dit proces heeft ook nog wel even tijd nodig.

Zodra duidelijk is wanneer invoering werkelijk zal plaatsvinden, zal de raad worden geïnformeerd over de (financiële) consequenties. Gelet op het voortzetten van het lopende traject zullen de kosten iets meer over de tijd verdeeld gaan worden.

Het koersdocument voor de omgevingsvisie is inmiddels vastgesteld. Voor de zomer van 2018 zal nu de uitgangspuntennotitie worden opgezet. Hierin wordt beschreven hoe het proces er uit gaat zien en met wie dat proces wordt uitgevoerd.

#### **Beleid erfgoed/ karakteristieke panden (Beleid)**

Bestemmingsplan Burgum was het eerste plan waarin gemeentelijke monumenten zouden worden aangewezen.

In januari 2017 is een memo over de gemeentelijke monumenten in de raad behandeld naar aanleiding van het bestemmingsplan van Burgum. Door de vele zienswijzen die betrekking hebben op het beleid is door de raad beslist om met alle eigenaren van potentiële monumenten in gesprek te gaan. Deze gesprekken zullen in oktober plaatsvinden waarna in november de raad zich opiniërend zal uitspreken over het beleid.

#### **Bestemmingsplannen (Beleid)**

Jaarlijks wordt een jaarplan voor RO vastgesteld. In dit jaarplan is beschreven welke bestemmingsplannen op de rol staan. In 2017 beslaan de werkzaamheden in het kader van de te actualiseren plannen de dorpsgebieden van Jistrum, Sumar en Tytsjerk.

##### *Jistrum*

Het resultaat van de inspraak is geagendeerd voor de raad van 19 oktober.

##### *Sumar*

De uitkomsten van de ladderonderbouwing wordt verwerkt in het plan waarna de inspraak dit najaar wordt gestart.

##### *Tytsjerk*

De mogelijkheden voor herinvulling aan het Jachtfjild wordt momenteel onderzocht om dit mee te kunnen nemen in het voorontwerp. Verwacht wordt dat het plan in het voorjaar in de inspraak wordt gebracht.

#### **Project Waterfront Burgum (Beleid)**

In 2009 is het project Waterfront Burgum opgestart. Het Wetter en Willepark is in opdracht van de provincie – op basis van de packagedeal– ingericht. Zodra de aannemer het werk heeft

opgeleverd en de provincie het park daarvoor vrij kan geven, zal de gemeente over gaan tot het inrichten van het park. De gemeenteraad heeft daarover in december 2015 besloten om de zogenaamde A-lijst uit te voeren. Het realiseren van een verharde ijsbaan waardoor die multifunctioneel kan worden gebruikt zal naar verwachting binnenkort in uitvoering genomen waardoor het voor de winter 2017-2018 is gerealiseerd. Over mogelijke aanpassingen ten opzichte van de A-lijst wordt de gemeenteraad afzonderlijk geïnformeerd.

### **Huisvesting statushouders (Beleid)**

In de 1e bestuursrapportage 2017 is de raad geïnformeerd over de wettelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Inmiddels is er een woning aangekocht in Burgum. Deze woning is energiezuinig en geschikt gemaakt voor de huisvesting van een groter gezin.

Onze kosten van aankoop enzovoort worden gedekt uit de huuropbrengsten. Overigens lopen wij in de pas met de wettelijke taakstelling voor huisvesting van statushouders.

### **Verpachte gronden**

In verband met nieuwe pachtovereenkomsten en de verhoging van de pachtprizen van de bestaande geliberaliseerde pachtovereenkomsten is er een voordeel te melden van € 26.000 voor 2017.

### **Lagere opbrengst omgevingsvergunningen bouwleges (Team Vergunningen)**

De opbrengst aan omgevingsvergunningen loopt in 2017 fors achter dan waarmee op begrotingsbasis rekening was gehouden. Wij verwachten voor 2017 een totaalopbrengst van € 250.000, terwijl in de begroting nog rekening was gehouden met € 490.000. Dit vraagt een negatieve bijstelling van de begroting van € 240.000.

Als gevolg van de bouwcrisis in 2008 en aanvullend de invoering van de Wabo in 2010 zijn de legesinkomsten voor het onderdeel bouwen drastisch naar beneden gegaan. De begroting is daarop eerder tijdelijk naar beneden bijgesteld. Die tijdelijkheid was in de veronderstelling dat de legesinkomsten daarna wel weer toe zouden nemen tot het niveau van voor de crisis. Deze verwachting is zowel in 2016 als nu ook in 2017 niet uitgekomen.

Naast deze veronderstelling zijn er met de komst van de Wabo vele bouwsoorten vergunningvrij geworden. De opbrengsten laten in de afgelopen jaren slechts een lichte stijging laat zien.

Wij gaan er nog steeds van uit dat de legesopbrengsten in de komende tijd wel weer zullen toenemen. In het kader van de perspectiefnota is de verwachte opbrengst overigens al structureel met € 75.000 naar beneden bijgesteld.

Bij de perspectiefnota 2018-2021 is aangegeven dat er in 2017 nog een onderzoek naar de hoogte van de leges zou worden uitgevoerd. Dit onderzoek zal in 2018 gaan plaatsvinden. Door de toename van de druk op het team Vergunningen is hiervoor in 2017 geen ruimte aanwezig (geweest) dit onderzoek uit te voeren. Deze druk is onder andere ontstaan door de vele personele wisselingen binnen het team, door de tijd die is geïnvesteerd in het uitvoeren van de nulmeting/ EVP in het kader van Kwaliteitscriteria en door de implementatie van en overgang naar een nieuw ICT systeem voor het fysiek domein.

### **Bouwgrondexploitatie (Beleid)**

#### **Woningbouw**

In de loop van 2017 zijn onder meer in Hurdegaryp, Garyp en Burgum de nodige kavels verkocht. Dit draagt bij tot een verdere verlaging van het risicoprofiel van de bouwgrondexploitatie. De

geactualiseerde berekeningen van de diverse complexen zullen worden meegenomen in de begroting 2018.

Bedrijventerreinen

In 2017 is er op bedrijventerrein Sumar een kavel verkocht. Dit complex was al in 2015 afgewikkeld. Voor de begroting 2017 levert dit nu een eenmalig voordeel € 148.000.

### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
Ontwikkeling			
Woonvisie	U	30.000	N
Verpachte gronden	I	26.000	V
Lagere legesopbrengst	I	240.000	N
Bouwgrondexploitatie	I	148.000	V

## 3.11 Algemene dekkingsmiddelen

### Actuele (financiële) ontwikkelingen

#### Algemene uitkering (Concern)

De begroting 2017 was opgesteld op basis van de septembercirculaire 2016. Inmiddels zijn de mei- en septembercirculaire 2017 verschenen. Op basis van actualisering van de berekening kan de begroting 2017 nu worden geactualiseerd.

Binnen de algemene uitkering uit het gemeentefonds maken wij onderscheid tussen de reguliere onderdelen van de algemene uitkering én de drie decentralisaties in het sociaal domein. Voor wat betreft de drie decentralisaties is afgesproken dat wij voor de begroting uitgaan van een budgettair neutraal effect. Met andere woorden een voordeel of een nadeel ten opzichte van de vorige stand wordt voorlopig neutraal in de begroting meegenomen.

Het voordeel volgens de septembercirculaire 2017 voor wat betreft de reguliere onderdelen van de algemene uitkering ten opzichte van de septembercirculaire 2016 bedraagt € 1.005.000. Dit voordeel bestaat uit de volgende onderdelen:

• Wet maatschappelijke ondersteuning	119.000 V
• Verhoogde asielinstroom	261.000 V
• Armoede bestrijding kinderen (Klijnsmagelden)	127.000 V
• Ontwikkeling WMO budget	120.000 V
• Accresontwikkeling en actualisering diverse maatstaven	132.000 V
• Loon en prijsontwikkelingen	246.000 V

De toevoeging voor armoede bestrijding kinderen wordt conform eerder besluit gereserveerd voor dit doel. Daarnaast moet het bedrag voor loon en prijsontwikkelingen worden gereserveerd voor de stijging van de personeelskosten ten opzichte van de begroting als gevolg van de nieuwe CAO voor ambtenaren. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de begroting van € 632.000.

Voor het sociaal domein is de uitkering volgens de septembercirculaire 2017 in totaal € 409.000 hoger dan bij de septembercirculaire 2016. Dit bedrag nemen wij neutraal mee in de begroting 2016. Bij de afronding van de jaarrekening 2017 zullen we rapporteren of wij voor het sociaal domein wel of niet binnen de gestelde kaders uitkomen. Zie hiervoor ook de gemaakte opmerkingen bij programma 6 en 8.

#### Voortgang en realisatie bezuinigingen 2015–2018 (Concern)

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2015–2018 (in november 2014) is tevens het bezuinigingsplan voor die jaren door de raad vastgesteld. Er is afgesproken dat er periodiek wordt gerapporteerd over de voortgang en realisatie van de bezuinigingen. Deze rapportages worden gekoppeld aan de periodieke rapportagemomenten voor het (financiële) bestuursinstrumentarium.

Uit de inventarisatie van de stand van zaken per september 2017 blijkt dat vrijwel alle bezuinigingsmaatregelen als "zijn/worden gerealiseerd" zijn gemarkeerd en als zodanig ook worden verwerkt in de concept Programmabegroting 2018–2021.



### Taakstellingen bedrijfsvoering ( 5 ton in 2017 en 1 miljoen vanaf 2018)

De taakstelling bedrijfsvoering kent een component 'dragende organisatie Tytsjerksteradiel' en een component 'werkmaatschappij 8KTD –aandeel Tytsjerksteradiel'. Hiervoor geldt dat in 2017 tweemaal € 250.000 en daarna oplopend naar structureel tweemaal € 500.000 vanaf 2018 moet worden gerealiseerd.

Voor beide organisaties zijn de eerder opgestelde taakstellingsplannen uitgevoerd en blijft de geactualiseerd vastgestelde toegestane formatie voor 2018 (en daarmee ook de geraamde personeelskosten) binnen de geprognosticeerde personeelskosten.

Dit betekent dat de oorspronkelijke loonsommen, verlaagd met de taakstelling en tussentijds verhoogd door taakmutaties (vooral binnen Sociaal Domein), indexen en cao-ontwikkelingen, als financieel kader gelden.

De vaste toegestane structurele formatie komt in 2017 en 2018 uit op de streefwaarden die nodig zijn om deze taakstellingen op de bedrijfsvoering te kunnen bereiken.

Er is nog wel sprake van eenzelfde voorbehoud als vorig jaar voor de taakstellingen rond bedrijfsvoering in zowel de dragende organisatie Tytsjerksteradiel als in de WM8KTD.

Vanwege nog bestaande knelpunten en actuele ontwikkelingen zal er in 2017, en mogelijk ook in 2018, nog sprake zijn van extra inzet die niet volledig gedekt kan worden binnen het geheel van de geraamde personeelsbudgetten in de begroting.

De feitelijke afwijking van de begroting op dit onderdeel wordt duidelijk bij het vaststellen van de jaarrekening.

### Beleidsinhoudelijke bezuinigingsmaatregelen (oplopend naar bijna 1 miljoen vanaf 2018)

In 2014 werd door de raad een totaal maatregelenpakket van 39 maatregelen waarvan vorig jaar (tweede bestuursrapportage 2016) één maatregel werd teruggedraaid.

Voor bijna het gehele pakket aan beleidsinhoudelijke bezuinigingen is inmiddels aangegeven dat de maatregelen zijn of worden gerealiseerd en structureel in de meerjarenbegroting zijn verwerkt.

Er zijn een paar maatregelen die toelichting en/of bijstelling behoeven:

#### *1.3 verlaging ambitieniveau functionele commissies (€ 10.000 vanaf 2017)*

##### *Plan:*

Door anders organiseren kan ambtelijke inzet voor ondersteuning met circa 0,2 fte worden verminderd.

##### *Actuele informatie en voorstel:*

De samenvoeging van de bezwarencommissies van Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen levert geen financiële besparingen op, slechts voordelen in het kader van vermindering van kwetsbaarheid. De colleges hebben begin 2015 besloten dat een hoorzitting van de bezwarencommissie altijd moet plaatsvinden in het gemeentehuis van het bestuursorgaan dat het bestreden besluit heeft genomen. Dit heeft tot gevolg dat er geen efficiencywinst is te halen door de samenvoeging van de commissies. Er zijn namelijk geen gezamenlijke zittingen voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen.

Een beperktere inzet van bijvoorbeeld de secretaris van de bezwarencommissie leidt tot een mindere kwaliteit van de adviezen die de commissie aan het college verstrekt. Dit leidt er toe dat de kans op (gegronde) beroepen tegen beslissingen op bezwaar zal toenemen. Dit brengt financiële risico's met zich mee, zorgt voor extra werk naar aanleiding van gegronde beroepen en kan imagoschade veroorzaken. Bovendien kan het er toe leiden dat de commissie ontevreden

is met de ambtelijke ondersteuning. Dit zou de (kwaliteit van de) bezetting van de commissie kunnen beïnvloeden.

Gelet op het bovenstaande geldt dat deze bezuiniging (bovenop de algemene bezuinigingsstaakstelling) **niet realiseerbaar is**.

Een mogelijke **alternatieve** besparing die geen negatieve invloed heeft op de inhoudelijke kwaliteit, is om alsnog te besluiten tot gezamenlijke zittingen met buurgemeente Achtkarspelen. De besparing zit dan niet in de omvang van de ambtelijke inzet, maar er treden dan voordelen op bij de kosten van de bezwarencommissie in de vorm van besparingen op presentiegelden. Wanneer dit de voorkeur heeft, dan zal hiervoor een uitgewerkt voorstel worden aangeleverd.

Vanwege een te groot verlies aan kwaliteit/efficiëntie bij toepassing, stellen wij voor om deze bezuinigingsmaatregel te laten vervallen, tenzij de raad aangeeft toch te willen kiezen voor gezamenlijke zittingen.

#### *1.8 verlaging budget of ambtelijke inzet bestuurlijk juridische advisering (€ 15.000 vanaf 2017)*

##### *Plan:*

Door andere werkwijze komen tot kwaliteitsslag waardoor ambtelijke inzet voor ondersteuning met circa 0,3 fte kan worden verminderd.

##### *Actuele informatie en voorstel:*

In tegenstelling tot de bezuinigingsinzet is het de praktijk van de laatste jaren dat college/directie het juist vaker noodzakelijk/wenselijk achten om extern juridisch advies in te winnen. Deze ontwikkeling is er nog steeds (hierbij moet gedacht worden aan dossiers als Megahome, KIK Burgum, Centric maar ook personele dossiers). Een verlaging van het budget externe advisering is hiermee moeilijk te rijmen.

Een verlaging van het ambitieniveau door een kostenvermindering te zoeken in de personele formatie voor interne juridische advisering ligt evenmin voor de hand. Als voorwaarde daarvoor geldt namelijk dat er minder wordt gevraagd (zowel kwantitatief als kwalitatief). Daarvan is in de afgelopen periode geen sprake en dit valt in de nabije toekomst ook niet te verwachten. Er is nog altijd sprake van een toenemende juridisering van de samenleving en er wordt vanuit alle delen van de organisatie gevraagd om juridische adviezen. De vragen die hierbij voorliggen, worden niet eenvoudiger, maar juist gecompliceerder (hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan aansprakelijkheids-, aanbestedings- en privacy-gerelateerde vraagstukken).

Voor beide punten geldt hiernaast dat het verlagen van de ambities en het genoeg nemen met een zowel kwalitatief en kwantitatief lager niveau van juridische advisering, risico's met zich mee brengt op meer (gegronde) bezwaar- en beroepszaken, meer (succesvolle) aansprakelijkstellingen en een negatiever imago van de gemeente.

Gelet op het bovenstaande geldt dat deze bezuiniging (bovenop de algemene bezuinigingsstaakstelling) **niet realiseerbaar is**.

Vanwege een te groot verlies aan kwaliteit/efficiëntie bij toepassing, stellen wij voor om deze bezuinigingsmaatregel te laten vervallen, maar hiervoor binnen het totaal van de begroting 2018 e.v., in de loop van volgend jaar te zoeken naar compensatie.

*1.11 verlaging budget of ambtelijke inzet communicatie (€ 17.000 vanaf 2017)*

Plan:

Door andere werkwijze komen tot kwaliteitsslag waardoor ambtelijke inzet voor ondersteuning met circa 0,3 fte kan worden verminderd.

*Actuele informatie en voorstel:*

Onze wens is een grotere zichtbaarheid van het team communicatie binnen de gemeente Tytsjerksteradiel. Hieraan gaan we de komende tijd aandacht en tijd besteden. Een kleinere formatie brengt met zich mee dat minder taken door communicatie kunnen worden opgepakt. Dit leidt er toe dat meer op de afdelingen moet worden opgepakt en/of dat de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening achteruit gaat.

Gelet op het bovenstaande geldt dat deze bezuiniging (bovenop de algemene bezuinigingsstaakstelling) niet realiseerbaar is.

Vanwege een te groot verlies aan kwaliteit/efficiëntie bij toepassing, stellen wij voor om deze bezuinigingsmaatregel te laten vervallen, maar hiervoor binnen het totaal van de begroting 2018 e.v., in de loop van volgend jaar te zoeken naar compensatie.

In onderstaande tabel is de actualisatie van het bezuinigingsplan in hoofdlijnen opgenomen.

	2017	2018	2019
A Beleidsinhoudelijk *1)	790.600	986.000	986.000
B Bedrijfsvoering DO Tytsjerksteradiel	250.000	500.000	500.000
C Bedrijfsvoering WM8KTD deel ,,	250.000	500.000	500.000
<b>Bezuinigingsplan totaal</b> (raad november 2014 + wijziging *1))	<b>1.290.600</b>	<b>1.986.000</b>	<b>1.986.000</b>
Bijstelling / verlaging (sept. 2017)			
Bij NIET toepassen alternatief maatregel 1.3 – laten vervallen bezuiniging	-10.000	-10.000	-10.000
Laten vervallen van maatregelen 1.8 en 1.11 uit het beleidsinhoudelijke deel en compensatie van € 32.000 zoeken in meerjarenbegroting	neutraal	neutraal	neutraal
<b>Bezuinigingsplan totaal na bijstelling</b>	<b>1.280.600</b>	<b>1.976.000</b>	<b>1.976.000</b>

\*1) gewijzigd bij raadsbesluit tweede bestuursrapportage 2016

### Wat betekent dit voor de begroting

Actuele ontwikkelingen in het beleid v.w.b. lasten en baten	U/I	Bedrag	N/V
<b>Ontwikkeling</b>			
Algemene uitkering	I	1.005.000	V
Reservering armoede bestrijding kinderen	U	127.000	N
Reservering voor loonkosten agv nieuwe cao	U	246.000	N
Voortgang bezuinigingen	I	10.000	N

# Paragrafen

## 4.1 Weerstandsvermogen

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Geen ontwikkelingen

## 4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Geen ontwikkelingen

## 4.3 Bedrijfsvoering

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

#### **Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) (Team informatiebeheer)**

Er is een plan gemaakt voor de verbetering van de kwaliteit van de diverse registraties (BAG, BGT, WOZ) en de koppelingen daartussen. Aan de uitvoering van dat plan wordt sinds begin 2017 hard gewerkt door medewerkers van de WOZ, de BAG en de BGT. Betreft een planmatige (door-)ontwikkeling die zich uitspreidt over meerdere jaren.

#### **Audit website (Team informatiebeheer)**

De website is in mei 2017 omgezet naar een hoger beveiligingsniveau (SAML). Voor de oude website is de audit met succes afgerond. Voor de nieuwe aansluiting moet in principe een nieuwe audit worden gedaan. Gelet op de korte periode tussen beide audits is voor de laatste uitstel gevraagd en gekregen. De hiervoor benodigde aanvullende verklaring wordt binnenkort aan Logius gestuurd, waarna het uitstel definitief wordt. In 2018 heeft de audit betrekking op de nieuwe omgeving.

#### **Uitvoering informatiebeveiliging (Team informatiebeheer)**

In augustus 2016 is een gezamenlijk informatieveiligheidsbeleid vastgesteld, op basis van de baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Dit is vertaald in een informatiebeveiligingsplan. De stand van zaken is in april 2017 aan het college ter vaststelling aangeboden in een zogenaamde Verklaring van Toepasselijkheid (VvT). De BIG geeft een aantal maatregelen aan die de gemeente moet nemen, om aan alle voorwaarden voor de BIG te voldoen. Voor een groot deel zijn deze maatregelen al genomen. Een ander deel moet nog worden uitgewerkt. Dit betreft meestal een harmonisering van de werkwijze, die ook in het kader van de samenwerking al opgepakt moest worden. Volgens de planning zou dit eind 2017 klaar moeten zijn. Dit sluit aan bij de hiervoor genoemde termijn.

Op dit moment speelt daarnaast de implementatie van de GDPR (General Data Protection Regulation) of AVG (nieuwe Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)).

Dit is de Europese wetgeving op het gebied van privacy van 2016. We hebben tot mei 2018 de tijd om deze wet te implementeren. Daarna zal handhaving plaatsvinden en overtredingen kunnen forse boetes opleveren. Eén van de verplichtingen is het aanstellen van een Data

Protection Officer (DPO) of Functionaris Gegevensbescherming. Daarnaast heeft deze wet direct gevolgen voor het delen van data of het maken van analyses en is er nog eerder sprake van een datalek.

Dit onderwerp is erg verweven met informatieveiligheid, vanuit de omgang met persoonsgegevens. Voor een deel zijn de benodigde maatregelen dan ook al getroffen bij de invoering van de BIG. Gelet op de complexiteit van het onderwerp wordt hier een apart projectplan opgesteld en wordt dit onderwerp organisatiebreed opgepakt.

Naast de technische maatregelen speelt ook bewustwording (iBewustzijn) een belangrijke rol. Met dit traject, waarvan nu deel 2 is uitgerold, leren de medewerkers hoe ze veilig met informatie omgaan en de gevaren kunnen herkennen. Uit verschillende onderzoeken blijkt steeds weer dat iBewustzijn een van de belangrijkste maatregelen is om incidenten en datalekken te voorkomen.

Het systeem van verantwoording op het gebied van informatieveiligheid is veranderd. Met het project ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) zijn de verschillende verantwoordingssystemen (Zelfevaluaties) opgeschoond. De Zelfevaluaties zijn nu puur op de basisregistraties gericht en de informatieveiligheid is een apart onderdeel, waardoor de vakafdelingen hier minder werk mee hebben. De ingevulde vragenlijsten dienen zowel de horizontale verantwoording van het college aan de raad, die binnen ENSIA met meer nadruk op haar controlerende taak wordt gewezen, als verticaal naar de verschillende ministeries en agentschappen.

#### **Sociaal flankerend personeelsbeleid (Concern)**

Ook in 2017 lopen er nog een aantal maatwerktrajecten. Op dit moment is er niet veel meer te melden. Ieder maatwerktraject wordt met zorgvuldigheid doorlopen en de rol van HRM is hierin groot.

#### **Informatisering (Concern)**

De ontwikkelingen op het gebied van informatisering gaan razendsnel. De combinatie van digitale technieken en steeds meer data maakt veel mogelijk en zal veel doen veranderen. Ook voor onze gemeente. Twee belangrijke effecten zijn daarbij het veranderen en efficiënter worden van bedrijfsprocessen en een andere en betere dienstverlening.

De raad is geïnformeerd over de ontwikkelingen. Dit jaar zullen we de eerste stappen zetten om tot invoering van nieuwe technieken over te gaan. Het strategisch aansturen van de bedrijfsvoering is daarbij wel voorwaardelijk. Alleen met techniek worden immers geen doelen gehaald.

#### **Meetbaarheid (Team advies en control)**

Er moeten voorstellen worden ontwikkeld ten aanzien van mogelijke aanpassingen op het thema meetbaarheid binnen onze P&C cyclus. Hiervoor is begin 2017 voor de duur van een jaar een externe medewerker aangetrokken om dit onderdeel uit te werken. De uitwerking hiervan zal in 2017 plaatsvinden maar vermoedelijk pas in de begroting 2019 worden geïmplementeerd. De raad is via een klankbordgroep betrokken bij dit proces.

Vanaf de begroting 2017 zijn al wel de verplichte beleidsindicatoren toegevoegd.

## 4.4 Verbonden partijen

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Geen ontwikkelingen

## 4.5 Grondbeleid

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Zie programma 10; verder geen ontwikkelingen

## 4.6 Treasury

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Geen ontwikkelingen

## 4.7 Lokale heffingen

### Actuele ontwikkelingen in bestaand beleid

Geen ontwikkelingen

---

# Bijlagen



## 5.1 Recapitulatie mutaties 2e bestuursrapportage 2017

### Consequenties 2017

Team	Omschrijving	Prog.	U/I	2017	N/V
Advies en control	Nieuwsbrief communicatie	1	U	6.000	N
Concern	Kosten onderzoek evaluatie management Tytsjerksteradiel	1	U	21.000	N
Concern	Kosten onderzoek evaluatie samenwerking DO's en WM8KTD	1	U	16.000	N
Publieksdiensten	Burger- en ondernemerspeiling	1	U	7.000	N
Griffie	Foarstel Werkgeverscommissie oerenútwreiding Griffy	1	U	5.000	N
Griffie	Accountantskosten	1	U	34.000	N
Beleid	Afrekening Noordelijke Elfsteden Vaarroute	3	I	23.000	V
Beleid	Leerlingenvervoer	5	U	92.000	N
Beleid	Extra subsidie vluchtelingenwerk 2017	6	U	20.000	N
Beheer	Exploitatie de Sawn Doarpen	7	U	50.000	N
Beheer	Sanering vervuilde grond	9	U	100.000	N
Beleid	Woonvisie	10	U	30.000	N
Beleid	Verpachte gronden	10	I	26.000	V
Vergunningen	Lagere legesopbrengst	10	I	240.000	N
Beleid	Bouwgrondexploitatie	10	I	148.000	V
Concern	Algemene uitkering	11	I	1.005.000	V
Concern	Reservering armoede bestrijding kinderen	11	U	127.000	N
Concern	Reservering voor loonkosten agv nieuwe cao	11	U	246.000	N
Concern	Voortgang bezuinigingen	11	I	10.000	N
<b>Saldo 2e bestuursrapportage 2017</b>				<b>198.000</b>	<b>V</b>

### Meerjarige consequenties

Team	Omschrijving	Prog.	U/I	2017	N/V	2018	N/V	2019	N/V	2020	N/V	2021	N/V
Advies en control	Nieuwsbrief communicatie	1	U	6.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Concern	Kosten onderzoek evaluatie management Tytsjerksteradiel	1	U	21.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Concern	Kosten onderzoek evaluatie samenwerking DO's en WM8KTD	1	U	16.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Publieksdiensten	Burger- en ondernemerspeiling	1	U	7.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Griffie	Foarstel Werkgeverscommissie oerenútwreiding Griffy	1	U	5.000	N	20.000	N	-	-	-	-	-	-
Griffie	Accountantskosten	1	U	34.000	N	14.000	N	14.000	N	14.000	N	14.000	N
Beleid	Afrekening Noordelijke Elfsteden Vaarroute	3	I	23.000	V	-	-	-	-	-	-	-	-
Beleid	Leerlingenvervoer	5	U	92.000	N	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Beleid	Extra subsidie vluchtelingenwerk 2017	6	U	20.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Beheer	Exploitatie de Sawn Doarpen	7	U	50.000	N	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Beheer	Sanering vervuilde grond	9	U	100.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Beleid	Woonvisie	10	U	30.000	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Beleid	Verpachte gronden	10	I	26.000	V	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Vergunningen	Lagere legesopbrengst	10	I	240.000	N	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Beleid	Bouwgrondexploitatie	10	I	148.000	V	-	-	-	-	-	-	-	-
Concern	Algemene uitkering	11	I	1.005.000	V	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Concern	Reservering armoede bestrijding kinderen	11	U	127.000	N	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Concern	Reservering voor loonkosten agv nieuwe cao	11	U	246.000	N	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-	mjb 2018-2021	-
Concern	Voortgang bezuinigingen	11	I	10.000	N	10.000	N	10.000	N	10.000	N	10.000	N
<b>Saldo 2e bestuursrapportage 2017</b>				<b>198.000</b>	<b>V</b>	<b>44.000</b>	<b>N</b>	<b>24.000</b>	<b>N</b>	<b>24.000</b>	<b>N</b>	<b>24.000</b>	<b>N</b>

#### Toelichting:

- MJB 2018–2021 : meerjarige consequenties worden meegenomen bij de opstelling van de begroting 2018–2021
- " – " : geen financiële gevolgen voor begroting 2018 e.v. / eenmalig 2017
- " getal" : financiële consequentie voor begroting 2017 e.v.
- U = uitgaven en I = inkomsten
- N(adelig) = begrotingssaldo verlagend en V(oordelig) = begrotingssaldo verhogend

## 5.2 Stand eenmalig onvoorzien 2017

Post onvoorzien 2017	Bedrag
Totaal beschikbaar in 2017	€ 50.000
Besteding in 2017:	
Bijdrage Frysian Ports	€ 5.000-
Oranje Ferbynt	€ 4.500-
Bijdrage beleefweekend Bûteflild	€ 5.000-
Underhâld it Bintje	€ 3.525-
Blauwe sône It Breed	€ 2.000-
Procesbegeleiding dienstencentrum Heemstrastate	€ 8.250-
Fersyk bydrage keunstkommisje Martinuskerk (Burgum)	€ 1.500-
Bijdrage projectplan Voormalig School met den Bijbel Feanwâldsterwâl	€ 1.500-
Saldo	€ 18.725